

PUTEVI I CILJEVI

SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE
JUGOSLAVIJE

AUTENTIČAN TEKST

ODOBRILA I. REDOVNA GLAVNA SKUPŠTINA 29. MARTA 1931. GOD.
U BEOGRADU

1 * 9 * 3 * 1

NAKLADA JUGOSLOVENSKE SOKOLSKE MATICE U LJUBLJANI

*PREŠTAMPAVANJE
ZAKONOM ZABRANJENO*

NAPOMENA

„Putevi i ciljevi“, sadržani u ovoj knjizi, obuhvataju idejnu stranu sokolskog vaspitnog rada te su bitna nadopuna prve knjige, nazvane „Organizacija“.

„Putevi i ciljevi“, kako su otštampani u ovoj knjizi, plod su temeljitog studija i mnogih rasprava, a u prvom redu rezultat našeg shvatanja sokolske ideje i naših pogleda na sva pitanja javnog nacionalnog, državnog i opšte slovenskog života, koje mora svaki pripadnik Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije da upozna i da prema njima upravi svoj rad i svoj život.

Sokolstvo je organizacija živog kretanja i zdravog života pa zato ne može i ne sme bezbrižno ili indiferentno mimoći ova pitanja. U Sokolstvu su skoncentrisane sve snage, na kojima počiva i raste nacionalni, materijalni, moralni, etički i socijalni svet. I kako taj svet utiče na nas Sokole, tako hoćemo i mi da iz svojih unutarnjih osobina i po svom vaspitnom radu utičemo na svet i život oko sebe. Naše nastojanje teži za tim, da sve, što živi, uđe u nas, kao što treba da naša ideja uđe u sve i prožme sve, što živi i oseća. Tako se rađa novi svet u našoj domovini.

Prva redovna glavna skupština našega Saveza prihvatila je ove „Puteve i ciljeve“ 29. marta 1931. god. u Beogradu, a bratska župa Zagreb predložila je, da se iz naših predloga izvade osnovne tačke i da se kao rezolucija otštampaju kao uvod ovoj knjizi, kako bi članstvu bile što pristupačnije i jasnije. Tome je sada udovoljeno, kad Jugoslovenska Sokolska Matica u sporazumu sa Savezom Sokola kraljevine Jugoslavije izdaje ovu knjigu.

Svi tehnički i prosvetni organi u čitavom Savezu imaju sada na osnovu ove knjige dovoljno građe za svoj vaspitni rad, za predavanja, nagovore pred vrstom itd. Živi tokovi napretka neka odsada provru svuda u velikom sokolskom taboru iz duše u dušu.

Tehnička strana ove knjige izrađena je kao i „Organizacija“ iz istih razloga; i ono, što je kazano u napomeni prve knjige radi njene nabave, važi i za „Puteve i ciljeve“. Svaki Soko i svaka Sokolica moraju ih imati u svojoj knjižnici, a sadržinu u svome srcu.

ZDRAVO!

SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Resolucija

1. Sokolski pokret.

Sokolstvo je pokret, koji u smislu Tyrševe sokolske ideje teži za podizanjem svih telesnih i moralnih sila pojedinca, a preko njega, čitavog jugoslovenskog naroda i drugih slovenskih naroda do najdosežnije granice savršenosti.

2. Sokolska težnja.

Idući za tim ciljem Sokolstvo krajevine Jugoslavije želi, da u svakom svom članu razvije i održi u svežoj snazi sve njegove telesne i duševne sposobnosti koliko je to više moguće. Sokolstvo teži da svestranim jačanjem ličnosti uzgaja svoje pripadnike (članstvo, naraštaj, decu) za što bolje i korisnije članove ljudskog društva.

3. Telesno vežbanje.

Kao glavno, neposredno i naročito sredstvo sokolskog vaspitanja smatra Sokolstvo telesno vežbanje po Tyrševom sustavu i njegovoj metodi. U takvom telesnom vežbanju Sokolstvo vidi najbolje sredstvo za skladni i istovremeni uzgoj tela i duše, za disciplinovanje i jačanje volje. Zato od svojih pripadnika traži da vežbaju.

4. Druga sredstva.

Sokolstvo se služi, u svrhu unapređenja telesnih i duševnih sposobnosti svojih pripadnika i čitavog naroda, također i drugim sredstvima, koja su u skladu s opštim sokolskim načelima.

5. Sokolska jednakost.

U sokolskoj su organizaciji svi članovi jednaki. Sokolstvo, verno svojim demokratskim načelima slobode, jednakosti i bratstva, ceni ljude po njihovoj ličnoj vrednosti, a ne deli ih po staleškim, klasnim, verskim i plebskim razlikama, niti po zvanjima, društvenom položaju ili imutku.

6. Socijalna pitanja.

Sokolstvo izriče svoje simpatije socijalno slabijima u njihovom nastojanju za poboljšanjem svog socijalnog položaja. Od svojih članova traži da se u privatnom i javnom životu, kad god se ukrštavaju njihovi interesi s interesima drugih, svagda opredeljuju po zahtevima socijalne pravde i sokolskog bratstva.

7. Ravnopravnost.

Sokolstvo smatra ženu jednako vrednim članom ljudskog društva kao i muškarca. U sokolskoj organizaciji Sokolice i Sokoli potpuno su ravnopravni.

8. Čitav narod u Sokolstvu.

U težnji da uzgoji što vrednije ličnosti za ljudsko društvo i za svoj narod i svoju državu, Sokolstvo želi da okupi u svojim redovima čitav narod. Sokolski pokret služi narodnoj celini i traži od svakog pojedinca, da svoje sopstvene interese dovede u sklad s opšte narodnim interesima celine.

9. Nacionalizam.

Sokolski uzgoj je nacionalan uzgoj. Sokolstvo vidi u nacionalizmu neprekidan i ustrajan rad za narod. Naš nacionalizam shvaćamo kao ne-sebično, stvarno i trajno delovanje za narodnu celinu.

10. Jugoslovenska nacionalna svest.

Sokolstvo smatra jugoslovensku nacionalnu svest za bitan uslov svestranog i zdravog razvoja našeg naroda. Sokolstvo kraljevine Jugoslavije jest i hoće da ostane svojina celokupnog jugoslovenskog naroda u jednoj jedinstvenoj i nedeljivoj slobodnoj državi. Jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo! Sokolstvo kraljevine Jugoslavije braniće u svakom trenutku jedinstvo, slobodu i neovisnost kraljevine Jugoslavije protiv svih neprijatelja.

11. Svestrani napredak naroda.

Jugoslovensko Sokolstvo kao opšte narodna organizacija ne može zaboraviti

viti svoju braću s one strane državnih granica, i — zabrinuto za njihovu sudbinu i saosećajući sve njihove nevolje — smatra svojom svetom dužnošću da se stara za njihov svestrani napredak.

12. Narodna individualnost.

Sokolstvo smatra našu slobodnu i nezavisnu državu najjačim izražajem narodne individualnosti u zajednici drugih naroda. Zato smatra za svoj poziv, da unapređuje državu i državnu zajednicu. U jačanju slobodne i nezavisne države, na svim područjima, Sokolstvo vidi najveću garanciju za narodni napredak i održanje. Sokolstvo vaspitava svoje članstvo za svesne državljane, uvereno da jakost države počiva na svesti o pravima i dužnostima pojedinih državljana, na osećanju zajedničke odgovornosti sviju državljana za sudbinu države.

13. Narodna vojska.

Načelo sokolske jednakosti ne dozvoljava nikakve staleške iznimke pa prema tome i pripadnici naše vojske treba da budu članovi sokolske organizacije. Vojska se stara oko obrane države. Za tu svoju opšte narodnu zadaću ona treba fizički i moralno jake i nacionalno svesne državljane. Takve državljane vaspitava Sokolstvo. Na tome se temelji saradnja vojske i Sokolstva.

14. Škola.

Sokolstvo kao opšte narodna vaspitna organizacija saraduje i sa školom, koja je pre svega pozvana da uzgaja narod. Sokolstvo je spremno da pomogne škole u provođenju telesnog uzgoja mladeži, a očekuje, da će ga škola podupreti u njegovim nastojanjima.

15. Zakon o osnivanju Saveza SKJ.

Naše Sokolstvo, organizovano u Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije, pokret je privatne inicijative, u koji svaki pojedini član unosi svoju ličnu vrednost i svoj lični rad. Zakonom o osnivanju Sokola kraljvine Jugoslavije

dana je forma i način sokolske organizacije. U skladu sa sokolskom ideologijom, sokolskom tradicijom i opštim sokolskim načelima, Sokolstvo odlučuje samostalno o svim pitanjima, koja se tiču provođenja sokolske ideje.

16. Sokolske čete.

Sokolstvo nebi postiglo svoje ciljeve, kad bi zanemarilo onaj deo naroda, koji živi na selu, to više, što je ovaj kod nas u pretežnoj većini. Sokolske čete na selu, kao organizovane, disciplinovane i dobro vaspitane jedinice, treba da postanu važan centar za napredak sela. Pomoću tih četa treba nastojati provesti, uz prvenstveno i redovito sokolsko vaspitanje, također i svaki drugi rad na podizanju sela u kulturnom i ekonomskom pogledu. Sokolsko vaspitanje na selu treba dati u obliku prikladnom za selo, ali ono treba da odgovara svim našim načelima, da nigde ne odstupa od svojih dužnosti, koje mora preuzeti na sebe svako, ko hoće da bude Soko.

17. Druge organizacije.

Sokolstvo kraljevine Jugoslavije zauzima prijateljski stav prema svim organizacijama u narodu, koje se ne protive Sokolstvu i čiji programi nisu u opreci sa načelima Sokolstva. Sokoli i Sokolice dužni su da se kao članovi drugih organizacija bezuslovno ravnaju po sokolskim načelima i sokolskoj disciplini, držeći uvek visoko dostojanstvo i ugled Sokolstva.

18. Politika.

Soko kraljevine Jugoslavije opšta je narodna i nepolitička organizacija. Savez Sokola kraljevine Jugoslavije, sokolske župe, društva i čete, a niti pojedinci izričito kao Sokoli, ili u zastupanju sokolske organizacije ne smeju sudelovati u političkim manifestacijama, niti davati političke izjave. Članovima Sokola kraljevine Jugoslavije ostavlja se, da se u granicama opštih sokolskih načela i pozitivnih državnih zakona politički opredeljuju slobodno i po svom uverenju. Traži-

mo od njih, da se u javnom životu i celokupnom svom radu uvek rukovode tim načelima.

19. Napredna misao.

Sokolska misao je napredna misao. Kao napredna ustanova Sokolstvo veruje u napredak i usavršenje čovečanstva i pojedinih ljudskih ustanova. Sokolski pokret kao moderan pokret treba da zadovolji potrebama i zahtevima savremenog čoveka i ljudskog društva, koje unapređuju njegov bitak.

20. Vera.

Sokolstvo priznaje slobodu uverenja i misli svakog pojedinca. Sokolstvo poštuje svako versko uverenje i osećanje, jer smatra, da je vera najintimniji deo unutrašnjeg duševnog života. Sokolstvo usvaja načelo verske trpeljivosti.

21. Slovenstvo.

Sokolstvo je već po svojoj tradiciji i po svojoj biti organizacija slovenskoga bratstva, koja propagira slovensku uzajamnost između svih Slovena. Svakog Slovena, pa bilo da on živi gdegod, smatramo za svog brata po krvi, jeziku, kulturi i zajedničkom slovenskom poreklu.

22. Rad za Slovenstvo.

Realno shvaćajući rad na zbližavanju i bratskoj uzajamnosti Slovena jugoslovensko Sokolstvo drži, da taj rad treba početi s onima, koji su nam najbliži. Pre svega intenzivan rad na jugoslovenskom jedinstvu na slovenskom jugu i zbliženje s našom najbližom i jednokrvnom jugoslovenskom braćom. Zatim saradnja sa slovenskom braćom, koja sada borave u našoj zemlji. Preko Saveza »Slovensko Sokolstvo« hoćemo da učvrstimo još više veze sa čehoslovačkim, poljskim, ruskim i lužičko-srpskim Sokolima i njihovim narodima.

23. Čovečanstvo.

Naš jugoslovenski nacionalizam i naše slovensko osećanje mora biti u

skladu s opštim ljudskim idealima i težnjama za napretkom čitavog čovečanstva.

24. Zavet.

Sokolstvo traži od svakog svog člana, da u svom društvenom, privatnom i javnom životu verno i savesno vrši dužnosti, koje mu nalaže uzvišenost sokolske misli, te da se zavetuje, da će ostati veran jugoslovenskom državnom i narodnom jedinstvu i ideji zajednice sviju Slovena. Po tim zajedničkim idealima i zajedničkim ciljevima svi su Sokoli i Sokolice između sebe braća i sestre.

Naša zadaća — naš život

Soko kraljevine Jugoslavije osnovan je zakonom od 5. decembra 1929. Zadatak mu je označen u čl. 1. tog zakona, koji glasi: »U cilju fizičkog i moralnog vaspitanja državljana osniva se viteška organizacija pod imenom Soko kraljevine Jugoslavije«.

Rad Sokolstva u našoj zemlji označen je i u čl. 1. i čl. 2. Statuta o organizaciji i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije od 14. februara 1930.

Čl. 1. kaže: »Soko kraljevine Jugoslavije ima za cilj, da podiže telesno zdrave, moralno jake i nacionalno svesne državljane kraljevine Jugoslavije.

Ovaj cilj postiže se uporednim vaspitanjem tela i duše po Tyrševom sokolskom sistemu, udomaćenom u našem narodu.«

Čl. 2. veli: »Soko kraljevine Jugoslavije može postati članom međunarodnih i međudržavnih organizacija, koje imaju isti ili sličan zadatak, a nisu ustanovljene na osnovama staleških ili verskih načela. Naročito može biti član Saveza Slovenskog Sokolstva.«

Likvidacija postojećih organizacija pre stupanja na snagu citiranog zakona bila je izvršena u smislu čl. 12. tog zakona i u smislu Uredbe o likvidaciji od 5. januara 1930.

Na temelju toga provedena je organizacija Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, za koju važe svi pravilnici i propisi, koje sadržava knjiga »Organizacija Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije«.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije član je Saveza Slovenskog Sokolstva i Međunarodne gimnastičke federacije (FIG = Fédération Internationale de Gymnastique).

U tom širokom okviru razvija se i teče naš rad, kako to od nas traži

naša tradicija i kako to od nas zahteva zadatak, smer i cilj sokolske ideje.

1. Jugoslovensko Sokolstvo hoće da bude svojina celokupnog jugoslovenskog naroda u jednoj ujedinjenoj državi. Jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo!

2. U Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije teži vaspitni nacionalni rad za tim, da bez obzira na pleme, veru i stalež stvori viši kulturni tip jugoslovenskog čoveka, koji će u svako doba od svih neprijatelja čuvati i braniti jedinstvo jugoslovenskog naroda, jedinstvo i nezavisnost kraljevine Jugoslavije.

Mi hoćemo da provedemo trajno duhovno ujedinjenje celokupnog našeg naroda.

3. Hoćemo da našem narodu damo i sačuvamo najveću moć, koja mu svojim neprestanim dizanjem, usavršavanjem i jačanjem osigurava nepobediv i trajan život u beskonačnoj čvrstoći, dubokoj svesti i neprolaznom oduševljenju. Svoju nameru i svoj cilj hoćemo da postignemo harmoničkim telesnim i duševnim uzgojem, koji ima svoj temelj u težnji za postignućem telesne i duševne slobode i samostalnosti i kojemu je osnova prosveta, napredak i vlastiti sud svakog pojedinog čoveka. Svoju svrhu i svoj cilj hoćemo da postignemo harmoničkim telesnim, moralnim i duševnim uzgojem, vođenim težnjom, da svaki pojedinac dođe do poznavanja i ocenjivanja samoga sebe u svakom pogledu, u telesnom, duševnom i moralnom, naime uzgojem, osnovanim na potpunoj jednakosti, bratskoj ljubavi i čovečnosti te na svim svojstvima čistih značajeva.

4. U pravcu, da postignemo trajno ujedinjenje slovenskog Sokolstva i Slovenstva, pružamo bratsku ruku svemu slovenskom Sokolstvu na zajednički sokolski rad. Prve uslove tog zajedničkog rada sačinjava temeljna misao Sokolstva, naime: telesni, duševni i moralni uzgoj slovenskog naroda u bratskom demokratskom duhu. Ovaj uzgoj izlučuje sve ono, što deli i što bi moglo dovađati do borbe: plemenske, verske i staleške, naprotiv pak ovaj

uzgoj spaja i veže sve plemenske delove u jednu celinu: u slovensko Sokolstvo. Tražimo, da delovi Slovenstva u cilju ujedinjenja ne smeju osnivati svoju ideologiju i rad na plemenskoj, verskoj ili staleškoj kulturi.

5. Moralni i telesni uzgoj smatramo za temelj svega života naroda, njegovog zdravlja, njegove svežine i njegove radinosti. Samo na tom temelju mogu se i socijalna pitanja pravedno rešavati. Naše Sokolstvo mora da bude najjači oslonac i potstrek svim težnjama naroda ka višim ciljevima, mora da bude izraz njegove moći i njegove svesti. U svojoj slobodnoj državi hoćemo i moramo vaspitati svakog svog pripadnika tako, da postane dobar, telesno, duševno i moralno harmonički razvijen i zdrav čovek. Takova je naša saradnja na izgradnji čvrstog i stalnog temelja stečene samostalnosti naše države, čiju osnovu sačinjava i ostvaruje zdrav, obrazovan, moralan i samosvesan državljanin. Sokolstvo hoće da bude stub domovine, njene veličine i moći, čuvar njene časti i slave, branič njene samostalnosti i slobode.

6. Sokolstvo hoće i mora u smislu svojih načela bratstva, jednakosti i slobode te u smislu socijalne pravednosti da jača naš narod telesno, moralno i duševno u pravcu večitog kretanja i Tyrševog nauka: ne biti nikada zadovoljan sa onim, što se je već postiglo, nego uvek težiti za onim, što je bolje i lepše. Od Jugoslovenstva idemo k Slovenstvu, od Slovenstva k čovečanstvu, a na svakom putu i u svakom radu visoko dižemo zastavu bratske ljubavi, pozivajući k njoj sav narod na zajednički rad!

7. I tako — obuhvatajući svojim idealima i svojim vaspitnim radom sve Jugoslovene, ma gde oni živeli — naše Sokolstvo spaja u sebi sve vere, sva plemena, sve staleže bez razlike spola i dobe života.

8. U tako shvaćenoj suštini sokolske ideologije mi živimo i za nju radimo.

Sokolstvo i Slovenstvo

Iako je pobedonosni evropski rat doneo slobodu i ujedinjenje Jugoslovenima, Čehoslovacima i Poljacima, ipak jugoslovensko Sokolstvo s tugom konstatuje, da je stvar sveslovenske zajednice iz evropskog rata izišla oslabljena. Kozmopolitski pokret u Rusiji oteo nam je iz zajednice velikog slovenskog brata, a braća u Bugarskoj i nakon 12 godina još nisu u kolu slovenskih Sokola.

Jugoslovensko Sokolstvo stojeći istrajno na stanovištu, da u redovima svoga članstva neguje kult slovenskog bratstva i uzajamnosti, smatra za potrebno da izjavi:

1. Slovenstvo, kako ga shvata Sokolstvo, ne znači to, da svaki slovenski narod treba da utone u jedno slovensko more i da u njemu potpuno izgubi svoju individualnost, nego da se u duhu svoje vlastite kulture nesmetano i samostalno dalje razvija. U svakoj potrebnoj prilici pak, slovenski narodi treba da su upućeni jedni na druge i da jedan od drugog uzimaju sve one dobre i pozitivne vrednosti, koje imaju pojedini slovenski narodi u sebi, a koje nedostaju njihovom višem i naprednijem životu. Proučavajući uzajamno slovenske jezike i literaturu, upoznavajući se sa kulturnim institucijama i narodnim životom, kulturni će se nivo slovenskih naroda ujednačavati i na taj način će se jačati svest o uzajamnosti.

2. Vaspitavanjem svoga članstva u duhu sveslovenskog bratstva i ljubavi putem sokolske štampe, propagande i predavanja, izletima i putovanjima u masama po slovenskim zemljama, jugoslovensko Sokolstvo želi, da se svaki jugoslovenski Soko sljubi sa slovenskim narodima, njihovim duhom i kulturom tako, da se u svakoj slovenskoj zemlji oseti kao u svojoj široj otadžbini, a svakog Slovena, pa

bilo da on živi gdegod, da smatra kao svoga brata po krvi, jeziku i zajedničkom slovenskom poreklu.

3. Naše Sokolstvo već je pokazalo, da postepeno radi na realizovanju svog slovenskog programa. Veliki svesokolski sletovi, na kojima se skupljaju mase slovenskih Sokola radi međusobnog upoznavanja i zajedničkog rada, bili su slovenskom i jugoslovenskom Sokolstvu vazda jedno od moćnih srestava za postignuće napred rečenih ciljeva. Na sletovima se uvek manifestovala jednodušnost mišljenja i shvatanja slovenskog bratstva, ali ne samo u sjajnim svečanostima, nego u pozitivnom radu na vežbalištu. Na prostranim sletskim stadionima, uokvirenim stotinama hiljada očiju predstavnika slovenskih i stranih naroda, Sokolstvo je uvek polagalo račune o postignutim uspesima na polju fizičke kulture, organizacije, discipline, bratstva i drugih čovečanskih vrlina. U plemenitom natecanju najboljih od najboljih, u fizičkom i moralnom pogledu, merili su slovenski Sokoli na sletištima svoje snage, ko je silniji od silnijeg.

4. Sa radošću konstatujemo, da po primeru Sokola i druge slovenske organizacije, kako staleške, tako i kulturno-nacionalne, priređuju slične sveslovenske sastanke, kongrese i manifestacije, što će ideju sveslovenske uzajamnosti samo još više ojačati.

5. Realno shvatajući rad na zbližavanju i bratskoj uzajamnosti, jugoslovensko Sokolstvo smatra, da taj rad treba početi sa onima, koji su nam najbliži. Pre svega intenzivan rad u svim pravcima na jugoslovenskom jedinstvu u našoj državi, kolaboracija sa slovenskom braćom, koja sada borave u našoj zemlji, a zatim zbližavanje i intenzivna saradnja sa našom najbližom i jednokrvnom braćom. Preko Saveza Slovenskog Sokolstva hoćemo da razgranjavamo i učvršćujemo daljnje veze sa bratskim sokolskim Savezima čehoslovačkim i poljskim, ruskim i lužičko-srpskim.

6. Radom i žrtvama poslednjih decenija uspeli smo, da od Srpstva, Hr-

vatstva i Slovenaštva dođemo do Jugoslovenstva. Dalnja etapa, čije su udaljenosti Sokoli svesni, jeste, da zbližavanjem sa ostalim slovenskim narodima dođemo do kulturne zajednice sviju Slovena. Samo takvim daljnjim usavršavanjem u pravcu humaniteta dospećemo najzad do ideala sveslovenskog pesnika Jana Kolára, da se uvek, kad se uzvikne Sloven, odazove — čovek!

Sokolstvo, narod, država i politika

I. Sokolstvo i narod.

1. Na prvom mestu treba naglasiti, da ostvarenje jedinstvene i nedeljive kraljevine Jugoslavije sa jednim nedeljivim jugoslovenskim narodom i jednom nedeljivom jugoslovenskom svešću potpuno odgovara idealima i težnjama našeg Sokolstva iz ranijih vremena, čije svetle tradicije Soko kraljevine Jugoslavije nastavlja.

2. Naše Sokolstvo, oličeno u Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije, jest zakonom osnovana organizacija privatne inicijative, organizacija najzdravijih individualnih i kolektivnih snaga u jugoslovenskom narodu, u koju svaki pojedini član unosi svoju ličnu vrednost i svoj lični rad. U toj organizaciji svaki nesebično saraduje na ostvarenju velikih sokolskih ideala na dobro Kralja, Naroda i Otadžbine.

3. Soko kraljevine Jugoslavije kao opštenarodna organizacija pripada celom jugoslovenskom narodu i ima da obuhvati sve njegove slojeve bez obzira na pleme, veru i stalež, doba života, spol i zanimanje.

4. Kao opštenarodna organizacija Soko kraljevine Jugoslavije ima da u svima slojevima naroda razvija jugoslovensku nacionalnu svest, koju smatra bitnim uslovom svestranog i zdravog razvoja našega naroda. Suzbijanje anacionalnih pojava na svim poljima narodnog života i učvršćivanje jugoslovenske nacionalne misli, naročito u onim predelima, gde je nacionalna svest pod uticajem nepovoljnih istorijskih okolnosti ostala nerazvijena, jedna je od prvih dužnosti Sokolstva.

5. Radeći u tom pravcu, Sokolstvo ima da bude zdravi vaspitač omladine, pobornik bratstva i ljubavi, zatočnik velike jugoslovenske misli, nosilac višestrukog nacionalnog duha i budni čuvar

plamenog rodoljublja, plemenitog oduševljenja i svih nacionalnih ideala.

6. Kao opštenarodna organizacija jugoslovensko Sokolstvo ne može za boraviti ni na svoju braću s one strane državnih granica, i — zabrinuto za njihovu sudbinu i saosećajući sve njihove nevolje — smatra svojom svetom dužnošću, da se stara za njihov svestrani napredak.

II. Sokolstvo i država.

1. Sokolstvo smatra, da je jugoslovenski narod u slobodnoj i nezavisnoj, jednoj i nedeljivoj kraljevini Jugoslaviji, uređenoj unutrašnje bez obzira na ranije plemenske i pokrajinske granice, koje su uvek bile smetnja pravilnom nacionalnom formiranju i razvoju, dobio svoju najcelishodniju, istorijskom nužnošću predodređenu državnu organizaciju, na čijem je stvaranju ono saradivalo ne samo svojim idejama, nego i krvlju svoje najbolje braće.

2. Soko kraljevine Jugoslavije, koji je zakoniti naslednik celokupne duhovne i moralne tekovine ranijeg našeg Sokolstva, smatra za svoju svetu dužnost, da i nadalje utiče na izgradnju i učvršćivanje te države u duhu sokolskih načela: napretka, demokratizma i socijalne pravednosti, i da nepokolebivo stoji na braniku njene nezavisnosti, slobode i jedinstva.

3. Soko kraljevine Jugoslavije, imajući za cilj da podiže telesno zdrave, moralno jake i nacionalno svesne državljane kraljevine Jugoslavije, primio je na sebe jedan od veoma važnih zadataka same države.

4. Soko kraljevine Jugoslavije smatra, da će taj zadatak ispuniti najbolje na taj način, ako bude svoje pripadnike vaspitavao u duhu sokolskih načela i od svojih sokolana stvorio škole građanskih vrlina, razvijajući u njima nacionalnu i građansku svest, svest o državljanskim dužnostima i pravima i osećanje zajedničke odgovornosti, kad se odlučuje o sudbini vlastite države, čija jakost proizlazi iz svesnog naroda i čija bi najveća slabost bila u ne-

svesnim, neprosvećenim i nepožrtvovnim građanima.

5. Sokolstvo zahteva od svojih članova, da se u privatnom i u javnom životu, kadgod se ukrštavaju njihovi interesi sa interesima drugih, svagda opredeljuju po zahtevima socijalne pravednosti i sokolskog bratstva.

6. Soko kraljevine Jugoslavije smatra sebe da je najčvršća, najsigurnija i najprirodnija spona, kojom se jugoslovenski narod i kraljevina Jugoslavija vezuju u veliku sveslovensku zajednicu.

III. Sokolstvo i politika.

Soko kraljevine Jugoslavije kao opštenarodna organizacija, sledujući i u tome sokolske tradicije, jeste nepolitička organizacija. Ona ostavlja svojim članovima, da se u granicama opštih sokolskih načela i pozitivnih državnih zakona, politički opredeljuju slobodno i po svome uverenju, tražeći ujedno od njih, da se u javnom životu i celokupnom svome radu uvek rukovode njenim načelima.

Sokolstvo i žena

Pitanje saradnje žena u Sokolstvu rešeno je principom sokolske jednakosti. Prema tome Sokolstvo u pogledu spola ne pravi nikakove razlike, bilo to u sticanju prava, bilo u vršenju dužnosti.

Samo i jedino po tom načelu moguće je pravilno rešavati sva pitanja, koja se odnose na pojedine pripadnike, bez razlike spola, ili na čitavu organizaciju. Na osnovu toga proizlazi, da su u Sokolstvu muški i ženske potpuno ravnopravni. Svaki Soko ili Sokolica može da vrši kojumudrago funkciju na upravnom ili tehničkom ili inom području sokolskog rada, samo ako za to ima odnosnu potrebitu spremu.

U pogledu telesnog — vaspitnog rada pozvani su muški i ženski članovi, da u jednakom obliku vrše svoje uzgojne dužnosti i to prema načelu: muški vaspitava muške, ženska vaspitava ženske.

Tehnički pak organi, a to su društveni prednjački zborovi, župski i savezni tehnički odbori, zatim zborovi društvenih i župskih načelnika, rade skupno i jedinstveno. Svi članovi pojedinih organa — bez razlike spola — odlučuju o svemu. Odgovoran je u pojedinim tehničkim organima pre svega jedan, koji ujedno vodi te organe, a to je od sviju izabrani član ili članica.

Stvari, koje se tiču isključivo muških ili ženskih, mogu se u pripreмној fazi raspravljati posebice, a radi konačnog rešenja iznose se pred plenum. Zbog toga, a i zato, što se telesni uzgoj metodički deli po spolu, imaju društva, župe i Savez također i načelnice.

Prema tom načelu izrađeni su svi pravilnici i poslovnici tehničkih organa Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

Sokolstvo i vera

Sokolstvo kao ideja slobode priznaje i slobodu uverenja i misli svakoga pojedinca. Od svoga članstva zahteva, da poštuje svako otvoreno i iskreno uverenje i mišljenje drugih i pri tome da čuva čistoću sokolske ideologije.

Sokolstvo naročito poštuje i svako versko uverenje i osećanje, jer smatra, da je vera najsvetiji deo unutrašnjeg života svakog pojedinca. I taj bitni deo čovečjeg naziranja na svet Sokolstvo ceni i poštuje. Usled toga, Sokolstvo je dužno da jednako poštuje i ispoljavanje svakog verskog uverenja i osećanja. Svaki pripadnik sokolske organizacije može slobodno da izvršava zapovesti i propise svoje vere i crkve.

Ovo nije samo naša formalna izjava, već to ima svoj duboki koren u našem unutarnjem životu, koji mora da bude prožet sokolskim vrlinama lepote, dobrote i istine, a što mora da se svuda i uvek kod svakoga pojedinca ispoljava iz same njegove duše.

U smislu sokolske ideje i sokolskih nauka svaki pripadnik sokolske organizacije mora da bude borac za istinu i pravdu, za sve, što je dobro i lepo. Svaki naš pripadnik neka nastoji, da se uvek što više približi najvišoj (apsolutnoj) Istini i Pravdi, Dobroti i Lepoti. U svrhu postignuća tog idealnog cilja svakome su na raspolaganju i sredstva, koja mu pruža njegova vera (crkva).

Sokolstvo i vojska

Pitanje međusobnog odnošaja Sokolstva kao ideje i kao organizacije prema jugoslovenskoj vojsci rešeno je na osnovu sokolskih načela. Od tih načela dotiče se toga pitanja u prvom redu ono, koje traži sakupljanje svega naroda u sokolsku zajednicu. Time je rešeno i pitanje, u kakovom duhu mora da bude vaspitan ceo narod.

Jugoslovenska vojska je važan i odličan deo našega naroda, pa zato taj deo ne može ostati izvan Sokolstva; stoga sokolska ideja i sokolski uzgoj obuhvata i našu vojsku te ulazi i u nju, kao što naša vojska ulazi među naše članstvo. Jedan te isti duh spaja jedno i drugo, te tako čine celinu.

Načelo sokolske jednakosti ne dozvoljava nikakve staleške iznimke, pa prema tome dužnost je svake sokolske jedinice, da članovima naše vojske pruža što pogodniju priliku da postanu članovi naše organizacije i da primaju sokolski uzgoj.

Jugoslovenska vojska kao narodna ustanova radi uporedo sa Sokolstvom, a Sokolstvo je svesno, da svojim uzgojem u svojoj organizaciji podupire rad naše vojske u mirno doba time, što za našu vojsku uzgaja jači, okretniji i moralno snažniji element, jer je na korist i vojske i naroda, da se u opšti telesni uzgoj vojske uvađa sokolski telesni uzgojni sistem i unosi sokolski duh.

Radi toga mora se u sokolskim društvima pri izvođenju sokolskog uzgojnog sistema posvećivati naročita pažnja i u tom pravcu, da izvodimo vežbe, koje su u vezi sa stručnom vojničkom spremom, ukoliko se to vrši u vezi sa svestranim sokolskim uzgojem.

U našoj vojsci se, dakle, na taj način vaspitavaju sokolski radnici i propagatori za najizdašnije širenje sokolske ideje u jugoslovenskom narodu.

Vaspitanje pre stupanja u vojsku vrši Sokolstvo, u vojsci se pak ono nastavlja po istom sistemu i duhu, a po otsluženju vojske produžava se opet sokolski vaspitni rad. U mirno doba, dakle, uporedo — u ratu bok uz bok za čast i slavu otadžbine!

Sokolstvo se nada, da će mero-davne vojne vlasti sarađivati sa Sokolstvom u izradi ili razradi svega, što bi vojsci bilo potrebno iz sokolskog delovanja u ideološkom ili tehničkom pogledu.

Očekujemo, da će vojne vlasti dozvoliti vojnicima, koji su članovi sokolskih društava, da za vreme služenja u vojsci posećuju sokolsku telovežbu u našim društvima dotičnog garnizona, što će trajno produbiti odnošaje među vojskom i Sokolstvom.

*

U svakom sokolskom društvu, koje ima svojih članova i u vojsci, osniva se odeljenje, koje održava trajan dodir sa svojim članovima u vojsci, s njima se dopisuje i šalje im vesti iz svoga društva, potiče ih na sokolski rad u vojsci, ispunjava njihove želje, ukoliko ove zasecaju u sokolski rad, i nabavlja im sokolske knjige i listove.

Sokolstvo i škola

1. Kako je Sokolstvo opšte narodna uzgojna organizacija, to mora da bude u najužoj vezi sa onom državnom organizacijom, kroz koju mora obavezno proći ceo naš narod, i kojoj je također zadatak opšte narodno vaspitanje, a to je osnovna škola.

Osnovna škola treba da u svome delokrugu i u svakoj zgodi, kojih ima dosta, upoznaje mladež sa zadaćom, koju Sokolstvo vrši u narodu, da u njoj budi za Sokolstvo interes, da joj Sokolstvo omili i da oseti težnju i potrebu da u Sokolstvo stupa.

Sokolstvo mora osnovnoj školi pružiti sva moguća sredstva, kako bi ona mogla postići gornji zadatak. Neka joj ustupa svoje prostorije i sprave.

Ako škola, koja nema stručno obrazovanih učitelja za telesni uzgoj, zamoli Sokolstvo za tehničku pomoć, neka joj sokolska društva idu na ruku i neka odrede prednjake, spremne za vežbanje omladine, da pomažu pri vodstvu školske telovežbe. Dok osnovna škola ne bude imala sokolski vaspitane nastavnike, treba da Sokolstvo održava specijalne tečajeve za nastavnike osnovnih škola.

Da osnovna škola dobije sokolski vaspitane nastavnike, ima da se u svakoj učiteljskoj školi kroz sve godine uči o Sokolstvu u teoriji i praksi i da se tako još u školi svaki nastavnički kandidat upozna sa Sokolstvom. Na učiteljskim školama neka bi — sem nastavnika gimnastike — delovali također i takovi nastavnici, koji poznaju sokolsku ideju, organizaciju i prosvetu.

2. Telesni uzgoj u srednjim i stručnim školama ima da se provodi po sokolskom sistemu. Kako osnovna tako i srednja škola treba da školsku mladež upoznaje sa zadacima Sokolstva u opšte, a specijalno sa zadatkom u našem narodu i da kod mladeži budi

volju za Sokolstvom, kako nebi bilo ni jednog učenika srednje i stručne škole izvan redova sokolske omladine. Dok se to ne postigne, pošto u srednjim školama u VII. i VIII. razredu nema gimnastike, treba da se učenici tih razreda upućuju u sokolsko društvo.

3. Da bi nastavnici srednjih škola mogli mladež sokolski vaspitati, potrebno je, da i oni imaju dovoljnu spremu za telesno vaspitanje i poznavanje sokolskog sistema. Da se to postigne, treba telesni uzgoj podići na visinu nauke i na univerzitetima osnovati katedru za nauku o telesnom uzgoju i Sokolstvu i obvezati svakog studenta filozofije, da kroz četiri semestra sluša predavanja o telesnom uzgoju i Sokolstvu, a oni, kojima to zdravlje dopušta, da za to vreme praktično rade u kojoj sokolani.

4. Da se sve to tačno uzmogne provesti u svim školama, ima se u ministarstvu prosvete obrazovati odeljenje za telesno vaspitanje i Sokolstvo te u to odeljenje postaviti ljude, koji potpuno poznaju teoriju i praksu telesnog uzgoja kao i Sokolstvo i školsku organizaciju.

5. Analogno tome, kod svake bavnovinske uprave osnivaju se slična odeljenja sa isto tako kvalifikovanim činovnicima.

6. Uz sve sadanje osnovne i srednje škole trebalo bi izgraditi gimnastičke dvorane i letnja vežbališta, a u buduće kod novogradnja osnovnih i srednjih škola posvetiti osobitu pažnju prostorijama i vežbalištima za telesno vaspitanje mladeži.

Sokolstvo i selo

Već po samoj osnovnoj zamisli Sokolstva, da je ono ustanova opšte-narodna, sa ciljem telesnog i moralnog vaspitanja naroda u duhu bratstva i jednakosti, Sokolstvo se ne može ograničiti u svom radu na izvesne društvene slojeve i biti privilegija samo jednog staleža. Prema tome, u samoj sokolskoj biti postoje razlozi, da Sokolstvo ima da obuhvati ceo narod sa celokupnom njegovom socijalnom strukturom. Ono ne pravi razlike ni u veri ni u zanimanju, niti vodi računa o staležima i slojevima u društvu, već zna samo za jedinku, kao deo narodne celine pa na nju obraća pažnju i hoće da je obradi i usavrši, makar ona bila u gradu ili selu. Sokolstvo nebi bilo pravo Sokolstvo i nebi postiglo svoje ciljeve, kada bi zanemarilo onaj deo naroda, koji živi na selu i koji je kod nas u pretežnoj većini.

Sokolstvo kao nosioc najvećih ideala čovečnosti, istine i socijalne pravедnosti hoće, da ukloni udaljenost između gradskog stanovništva i sela i da narodnu inteligenciju približi seljaku — tom izvoru narodnih snaga — radi velikog i ubrzanog preporoda jugoslovenske nacije. Sokolstvo bez sela stablo je bez žila i korena.

Ideja bratstva i jednakosti, koju Sokolstvo propoveda, također upućuje na to, da se selo ne sme izostaviti iz programa sokolskog rada.

U svojim opštim shvatanjima i pogledima na život Sokolstvo usvaja zakon evolucije, kao osnovni prirodni zakon večnog razvijanja (napredovanja) i usavršavanja jedinke kao sastavnog dela celine, pa se i sa tog stanovišta stara o svakoj jedinki pa i onoj na selu, kako bi celina — ceo narod — postao savršeniji.

Sa ovim treba dovesti u vezu zakon selekcije — odabiranja — po kome u životnoj borbi ne podleže, već

pobeduje samo onaj, koji je jači, bolji i savršeniji — što je i sam osnivač Sokolstva Tyrš uzeo za osnovicu svog učenja — te i po tome Sokolstvo nastoji, da obuhvati ceo narod u gradu i u selu podjednako. Iz svega ovoga izlazi, da Sokolstvo preduzima rad na selu silom svoje osnovne misli i svoje ideologije. A kako danas stoje stvari kod nas, Sokolstvo bi se u selu pojavilo ne samo kao telesni i moralni vaspitač, već i kao pionir i nosilac svekolikog rada na kulturnom i ekonomskom podizanju i jačanju naroda. Problem prosvećivanja sela, koji tako dugo zadaje brige svim prijateljima naroda, dobiće pomoću Sokolstva i u Sokolstvu svoje rešenje. Sokolske čete, kao organizovane i disciplinovane, dobro vaspitane jedinice, mogu biti vrlo važan centar za napredak sela. Na taj način Sokolstvo bi ispunilo jednu vrlo zamašnu kulturnu zadaću u životu našega naroda.

Danas je za svaku veću i širu akciju u narodu najteže sakupiti i organizovati ljude za zajednički rad. Sokolske čete, kad se osnuju, predstavljaju organizovane i jake jedinice, pomoću kojih se može sprovesti svaki ozbiljniji rad većih razmera u kulturnom i ekonomskom pogledu.

Suzbijanje nepismenosti, alkoholiizma, štetnih običaja, raznih zabluda, ukorenjenih navika i drugih zala, može se sprovesti jedino pomoću jakih organizacija, a u selu koja bi organizacija mogla biti jača od sokolske čete?!

U pogledu ekonomskog snaženja sela sokolske čete također mogu da pokažu znatne uspehe. Racionalnija obrada zemlje, gajenje stočarstva, podizanje voćarstva, živinarstva i ostalih privrednih grana može se najbrže podpirati preko sokolskih četa. Zatim pouke o narodnom zdravlju — higijeni — mogu da se najuspešnije usade u narod pomoću sokolskih četa. I poljoprivredni nastavnik, prosvetni radnik i lekar imaju u sokolskoj četi na selu odlične slušaoce i pouzdane pomagače u širenju korisnih znanja.

Zadružni pokret kao najpotrebnija organizacija za ublažavanje ekonomske

krize u sokolskim četama na selu ima svog najvršnjeg propagatora i inicijatora.

Uopšte nikakav kulturni, humani, ekonomski, prosvetni i socijalni rad ne može se u narodu bolje i uspješnije sprovesti nego pomoću sokolskih četa. Stoga je uloga Sokolstva na selu mnogo veća i zamašnija nego u gradu, ali Sokolstvo prima tu zadaću sa ponosom i uverenjem, da radi za narod i spremno je da u tom radu podnese i sve napore.

Sokolstvo i selo stoga nisu odvojeni jedno od drugoga, nego su bliski i svoji te se jedno bez drugoga ne može zamisliti. Sokolstvo na selu tek pokazuje svoju pravu vrednost u službi naroda.

Za naše seljake, dakle, nema iznimnog stanovišta u Sokolstvu, ipak moramo težiti za tim, da sokolsko uzgajanje bude u obliku njima prikladnom, da ujedno odgovara svim našim načelima i da nigde ne odstupa od osnovnih dužnosti, koje mora preuzeti na sebe svako, ko hoće da bude Soko.

Sokolske čete su jedinice, o kojima vodi brigu njihovo matično društvo. Iz tih četa razvijaju se samostalna sokolska društva, kada za to nastupe svi potrebni uslovi.

Sokolstvo, umetnost i znanost

Dr. Miroslav Tyrš kao univerzitetski profesor i kao osnivač Sokolstva obraćao je naročitu pažnju i ljubav starogrčkoj klasičnoj kulturi. Lepotu, koju je upoznao u istoriji staroga veka, hteo je da unese na plodno tlo otadžbine, da bi svoj narod obogatio tekovinama uma i duha davnih vremena. U svome znamenitom spisu »Naš zadatak, smer i cilj« naročito ističe ovo nastojanje.

Tyrševi su saradnici odmah od početka bili najodličniji pretstavnici češkog javnog života: pored nacionalnih radnika iz privrednih i službujućih krugova, tu su bili naučnici i umetnici svih grana i struka.

Istorija slovenskog Sokolstva nas uči, da su se u redovima odlučnih sokolskih boraca, oduševljenih organizatora i požrtvovnih radnika već od prvih početaka do dana današnjega u svim slovenskim zemljama nalazili ljudi od nauke i umetnosti: univerzitetski profesori, naučnici, vajari, slikari, učitelji, glazbenici — muževi svetuskog imena, pretstavnici najviše narodne kulture — oduševljeni istim idealima sokolskog rada u bratskom krugu sa masama naših pripadnika, verno i uspešno služeći veličini sokolske ideje.

Možda je u takvom delovanju najjače izraženo pravilno shvatanje pobeđničkog načela sokolskog bratstva i sokolske jednakosti — izražene u visokom poletu ka slobodi, koja nastoji da svu blagodat kulture u najširem smislu te reči učini pristupačnom svim slojevima naroda, koje Sokolstvo udružuje u jednu celinu: u jednu porodicu, u jedan, svima nama zajednički dom.

Sokolska ideja, koja svojom opsežnošću i evolucionarnom snagom obuhvata dušu i misli svakoga pojedinca, prodire na taj način u duševnost

i misaonost svega naroda, ima svoj koren u etici i moralu i hoće da uzdigne dušu celoga naroda do vrhunca svih plemenitih osobina kulture i civilizacije. Nema u narodu kakve druge moralne snage, koja bi joj bila ravna i koja bi se sa istom blagorodnošću i širokogrudnošću obraćala svakome Jugoslovenu i Slovenu bez razlike ne postavljajući nikakve granice.

Ova činjenica kao i ona, da već sama telovežba po Tyrševom sokolskom sistemu ima svoj temelj i oslonac u etici i moralu i da već ona sama po sebi uzgaja svakoga pripadnika Sokolstva u shvatanju osnovnih principa umetnosti, daje nam moralno pravo, da najpozornije pratimo sva snovanja i kretanja duhovnog života u našem narodu i da svim silama i sredstvima težimo za tim, da tekovine nauke i umetnosti učinimo pristupačnim i najširim slojevima naroda.

Što stvara duh i um intelektualca, to ne sme da ostane svojina uskog kruga izabranika, već mora da postane duševna hrana i oplemenjujuće pritežanje celoga naroda.

Naši prosvetni odbori sa svim svojim osecima vrše tu prevažnu kulturnu misiju u svim delovima naše zemlje, gde bi na kulturnoj njivi nicalo samo pusto trnje duševnog gladovanja, kada Sokolstvo nebi otvaralo bar skromna vrelca znanosti i umetnosti.

Sokolstvo vrši preko svojih prosvetnih organa ogroman kulturni rad te tako svemu narodu otvara šire i jasnije vidike na sve strane. Tako se svakog dana, da, svakog časa, diže razina naroda ka svetlosti duševnog bogatstva, a time se izravnavaju razlike i provale i podiže narod kao celina na viši stepen jedinstvenosti, spoznaje, samosvesti i nacionalnog ponosa.

Intelektualac, koji je u službi Sokolstva, u službi je naroda, jer doprinosi množenju njegovog najvećeg bogatstva: zdravlja i oplemenjavanja duše.

Svojim kulturnim radom Sokolstvo vrši najjaču propagandu za sve tekovine i plodove naše znanosti i umetnosti i time tako — kao niko dru-

gi — potpomaže njihova stremljenja: koristi dakle moralno i materijalno i tamo, gde je takova pomoć isto tako potrebna, kao pri svakom podizanju i teženju javnog nacionalnog života.

Pri određivanju odnosa Sokolstva prema umetnosti i znanosti za nas su merodavne reči filozofa, estete i Sokolova Tyrša:

»Što sav narod ne zna, niko ne zna!

Što narod još nije saznao, niko nije saznao!

Što od naroda nije, uopšte nije nastalo!«

Sokolstvo i socijalna pitanja

Sokolstvo kao opšte narodna ustanova teži, da svaki član naroda postane do najviše mogućnosti fizički, moralno i intelektualno, kulturno i ekonomski usavršena socijalna jedinica.

Zato Sokolstvo posvećuje svu svoju pažnju i skrb čitavom svojem članstvu — naročito socijalno slabijim — u težnji da ih pomogne i podigne u gore istaknutim pravcima.

Sokolska štampa

Sokolska štampa, pod kojom se podrazumeva sve, šta se putem štampe objavljuje za Sokolstvo i o Sokolstvu, jedno je od najvažnijih uzgojnih i propagandnih sretstava sokolske organizacije.

Zadaci, koji se sokolskoj štampi postavljaju jesu, u bitnosti, sledeći:

a) proučavanje pitanja ideološke, istorijske i sokolsko-uzgojne prirode i usavršavanje rada uopšte, a sokolske stručne literature napose;

b) vaspitanje sokolskih stručnih radenika, naročito sokolskih stručnih pisaca i njihovo okupljanje oko sokolskog rada;

c) razvijanje i podizanje sokolske svesti kod sviju sokolskih pripadnika, i obaveštavanje celokupne javnosti o Sokolstvu te njezino zainteresovanje za sokolsku organizaciju i sokolski rad.

Ovim zadacima služe u prvom redu listovi, koje izdaje Savez Sokola kraljevine Jugoslavije, a to su:

»Sokolski Glasnik«, glasilo Saveza SKJ, sa mesečnim prilogom »Sokolska Prosveta« kao vesnikom Prosvetnog odbora Saveza SKJ;

»Soko«, list prednjaštva Sokola kraljevine Jugoslavije, mesečnik;

»Sokolić«, list za naraštaj Sokola kraljevine Jugoslavije, mesečnik;

»Naša Radost«, list za decu, mesečnik.

Tim ciljevima služe na isti način i književna izdanja Jugoslovenske Sokolske Matice, koja radi u duhu intencija savezne uprave.

Širenje ove naše sokolske štampe dužnost je ne samo sokolskih organizacija nego i svakog pojedinog Sokola.

Međutim, da bi se u što većoj mери ostvarili postavljeni ciljevi, potrebno je da se rad na podizanju, razvijanju i širenju sokolske štampe, kao i obaveštajna sokolska služba u vansokolskoj, nama prijateljski raspoloženoj

štampi organizuje na jedinstvenoj osnovi, po jedinstvenom planu i jednakim metodama; potrebno je da se u smislu §-a 19. pravilnika saveznog prosvetnog odbora što pre osnuje naročiti otek za štampu u koji treba da uđu: 1. savezni novinar, 2. savezni knjižničar, 3. savezni izvestilac za sokolsku štampu, 4. savezni načelnik, odnosno njegov zastupnik u SPO, 5. izvestilac za narodno prosvetovanje SPO, 6. urednici saveznih listova, 7. zastupnik Jugoslovenske Sokolske Matice, 8. druga sposobna lica sa stručnom novinarskom i sokolskom spremom, koja u tu svrhu budu, po odobrenju savezne uprave, kooptirana u savezni prosvetni odbor.

Dužnosti oteka za štampu, u glavnom, su sledeće:

a) da vrši nadzor nad svim sokolskim publikacijama i nad svim onim što se putem štampe objavljuje o Sokolstvu izvan sokolskih listova;

b) da daje mišljenja, primedbe i predloge u pogledu načina uređivanja i pravca pisanja sokolskih listova sa gledišta žurnalističke tehnike i stvarnih sokolskih potreba;

c) da preduzima sve, šta je potrebno za okupljanje sokolskih stručnih pisaca i da o njima vodi evidenciju;

d) da prilikom sokolskih publikacija zainteresovanim licima daje save-
te i upute;

e) da preko svojih članova odnosno pouzdanika obaveštava široku javnost o Sokolstvu putem dnevnih štampe i povremenih sokolskih časopisa i da uopšte, po intencijama Izvršnog odbora (savezne uprave) i saveznog prosvetnog odbora, upravlja sa celokupnom sokolskom propagandom;

f) da nadzire rad župskih prosvetnih odbora i društvenih prosvetnih odbora u pogledu njihova rada na unapređenje sokolske štampe, odnosno njihovih časnika (novinara, izvestilaca za sokolsku štampu itd.), kojima je taj rad u smislu prosvetnih pravilnika poveren.

Da bi otek za štampu SPO došao u što bliži dodir sa svima onima, od kojih se očekuje stalna saradnja na unapređenju sokolske štampe, i da bi

se ujedno postigla što veća jedinstvenost u radu, savezni prosvetni odbor sazvaće, po pravilu, svake godine jedanput, i to po mogućnosti u vreme glavne skupštine Saveza i sednice saveznog prosvetnog zbora, konferenciju sokolske štampe na koju će pozvati, sem članova saveznog oteka za štampu: župske novinare i izvestioce za sokolsku štampu, urednike sokolskih listova, sokolske stručne pisce i predstavnike većih dnevnih listova i časopisa, koji su naklonjeni Sokolstvu i saraduju na širenju sokolske propagande.

Dnevni red konferencije određuje savezni prosvetni odbor na predlog oteka za štampu.

Zaključci konferencije služe saveznom oteku za štampu kao upute i saveti za rad.

U cilju unapređenja sokolske štampe ustanovljuje se na području Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije propagandna nedelja za sokolsku štampu. Nacrt organizacije te nedelje izradiće otek za štampu i predložiti saveznom prosvetnom odboru koji će ga podneti saveznoj upravi (Izvršnom odboru) na odobrenje. Savezna uprava (Izvršni odbor) određuje i vreme, kad će se propagandna nedelja za sokolsku štampu održati.

Sokolski praznik

Kao obavezan sokolski praznik za celo područje Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije ustanovljuje se dan 1. decembra svake godine, kao dan uspomene narodnog i državnog ujedinjenja u kraljevini Jugoslaviji.

Organizacija proslave tog sokolskog praznika poverava se Izvršnom odboru na predlog prosvetnog odbora Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

Jedna od tačaka ove proslave, koja se mora izvršiti, jest prevođenje sokolske dece u naraštaj i sokolskog naraštaja u članstvo te polaganje zaveta.

Taj zavet mora da položi sve članstvo, koje je nakon pokusnog doba stupilo u dotično sokolsko društvo, a na način, koji propiše Izvršni odbor na predlog prosvetnog odbora Saveza.

Zavet glasi:

Zavetujem se, da ću u svom, kako društvenom i javnom tako i privatnom životu, verno i savesno vršiti sve dužnosti, koje mi nalažu svetinja i uzvišenost sokolske misli.

Izjavljujem, da su mi poznati propisi društvenih pravila i da ću ih se bezuslovno držati.

Zavetujem se, da ću ostati veran jugoslovenskom državnom i narodnom jedinstvu i ideji zajednice svih Slovena. Zdravo!

U slovenačkom tekstu:

Zaobljubljam se, da hočem zvesto in vestno izpolnjevati v svojem društvenem, javnem in zasebnem življenju vse dolžnosti, ki mi jih nalaga svetost in vzvišenost sokolske misli.

Izjavljam, da so mi znani
predpisi društvenih pravil
in da se hočem brezpogojno
ravnati po njih.

Zaobljubljam se, da osta-
nem zvest jugoslovenskemu
državnemu in narodnemu
edinstvu in ideji skupnosti
vseh Slovanov. Zdravo!

Sokolstvo i druge organizacije u narodu

Sokolstvo kraljevine Jugoslavije zauzima prema svim nacionalnim organizacijama u narodu, koje se ne protive Sokolstvu i čiji programi nisu u opreci sa načelima Sokolstva, prijateljsko stanovište. U tim organizacijama i u njihovim odborima sokolsko članstvo može sarađivati.

Sokoli i Sokolice, ako su članovi takvih organizacija, koje nisu u opreci sa idejom Sokolstva, dužni su da se kao članovi nesokolskih organizacija bezuslovno ravnaju po sokolskim načelima i sokolskoj disciplini, držeći uvek visoko dostojanstvo i ugled Sokolstva.

U takvim organizacijama, gde sokolsko članstvo aktivno sudeluje, ono mora svojim tačnim radom i korektnim držanjem da za Sokolstvo vrši propagandu, istrajući na stanovištu, da ne smemo beskorisno i nepotrebno trošiti i cepati svoje sile, već da sve, što imamo najboljega u narodu, usredotočimo u Sokolstvu, koje želi, da po vrlinama skromnosti, štedljivosti, poštenja, trezvenosti i radinosti u sebi udruži i na svim stranama pretstavlja vrhunac svih moralnih, materijalnih i fizičkih snaga jugoslovenskog naroda.

Iznad svega treba da nam bude čast i ugled sokolskog imena!

Sokolsko odlikovanje

Držeći se sokolskog gesla »Ni koristi — ni slave!« — najviše je priznanje za zaslužni sokolski rad svakom pripadniku Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije njegova svest o izvršenoj sokolskoj i građanskoj dužnosti.

Na temelju toga nema potrebe, da se na području tog Saveza od strane istoga daje ikakvo odlikovanje. Isto vredi i za sokolska društva i za župe.

Ustanovljuje se pak spomen-plaketa, izrađena u našem nacionalnom duhu i slogu, koju od slučaja do slučaja Savez Sokola kraljevine Jugoslavije na svojim glavnim skupštinama, a na predlog svog Izvršnog odbora, poklanja u znak priznanja inostranim ustanovama i licima, zaslužnim prijateljima našega Sokolstva i našega naroda.

Organizacija okružja u župama

Podelu župa na okružja vrši načelništvo župe u suglasnosti sa upravom župe.

Okružja župska isključivo su tehnička organizacija sa delokrugom, koji određuje župsko načelništvo.

Svrha je okružja, da se po načelu podele rada uspešnije i savršenije omogući tehnički uzgojni rad.

Uzgojna načela i uzgojne metode

1.

Jugoslovensko Sokolstvo, organizovano u Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije na osnovu svog statuta o organizaciji i poslovanju (čl. 1.) usvaja sokolsku Tyrševu misao uzgoja u čitavom njegovom opsegu te je svesno, da je taj uzgoj, koji je namenjen svemu narodu, prav i potpun u smislu sokolske ideje samo onda, ako sadržava

a) telesno,

b) moralno i

c) duševno oplemenjivanje pojedinaca nedeljivo. To se vrši dakle skupno, u isto vreme i skladno sa težnjom, da svaki pojedinac postigne najviši stepen, koji se — individualno — može postići.

Sokolski uzgoj je nadalje društveni uzgoj te mu je osnova Jugoslovenstvo i Slovenstvo. Demokratizam, izražen u potpunoj jednakosti članstva, stvara među članovima i članicama bratski i sestrinski odnos.

Sokolski je uzgoj dobrovoljan pa se nanj ne može niko prisiljavati.

Obzirom na metodu sokolskog uzgajanja naglašavamo, da uzgoj ne može biti sokolski, ako se pojedinci uzgajaju telesno, a pri tome ne obraćaju pažnju na moralni uzgoj.

2.

Neposredni vaspitač u sokolskoj organizaciji jest sokolski prednjak, koji mora da radi sporazumno sa sokolskim prosvetarom i koji vrše temeljnu zadaću sokolske ideje. Prednjaštvo je srž sokolske organizacije; od njegova rada u prvom redu zavisi naš napredak i naš uspeh.

Dužnost je svakog pojedinca kao i svake jedinice u našoj organizaciji

da prednjaštvu pomaže, da ga podupire.

Prednjaštvu treba da žrtvuju sve svoje sposobnosti i sile odbori, otseci i odeljenja, koji su pozvani da pomažu pri uzgajanju. Svi ovi faktori treba da sarađuju sporazumno i požrtvovno, kako bi uzgoj bio što svestraniji i što savršeniji.

3.

Sve su sokolske jedinice i svi organi naše organizacije pozvani, da najviše paze na odgoj prednjaka. Što budu bolji prednjaci, to će biti bolji i uzgoj.

Naglašavamo dakle obligatnost prednjačkih škola u društvima, župskih i saveznih prednjačkih tečajeva, kojima se moraju odazvati sva društva i svi članovi i članice, koji su sposobni za temeljitije stručno vaspitanje.

4.

Od neprocenjive je važnosti za naš napredak uzgoj naraštaja i dece. Bez dobro vaspitanog i odnegovanog naraštaja i dece nema sokolske ni narodne budućnosti. Na taj uzgoj treba paziti budnim okom i žarkom ljubavlju.

Svako sokolsko društvo mora uzgajati naraštaj i decu.

Naraštaju i deci dajmo najbolje prednjake i prednjačice.

Nikakve žrtve za uzgoj naraštaja i dece ne smeju nam biti nikada teške.

5.

Jugoslovensko Sokolstvo priznaje i ceni srdačne bratske odnošaje, što ih gaji slovensko Sokolstvo prema nama i mi prema njemu.

Istinsko sarađivanje u cilju jednakih uzvišenih težnja, što ih imaju sokolske organizacije, udružene u Savezu »Slovensko Sokolstvo«, od neprocenjive je važnosti za uspeh pojedinca i celine.

Jednoobraznost u radu znači ojačanje metode, pri čemu izlučujemo ono, što nije širokim i dubokim iskustvom utvrđeno kao dobro.

U tom pogledu smatramo Savez »Slovensko Sokolstvo« poprištem, na kojem ima da kulminira inicijativa, jačanje kao i određivanje smera čitavom našem sokolskom radu.

Odnos između tehničkih i upravnih organa

Sokolstvo bez tehničkih organa, kojima je povereno provođanje uzgojnih sistema i uzgojne metode, ne može postojati.

Upravni i tehnički organi čine jednu celinu i moraju biti svesni, da su pozvani da sporazumno i uzajamno vode sve poslove.

Tehnički organi u sokolskoj organizaciji jesu:

- a) društveno načelništvo,
- b) društveni prednjački zbor,
- c) župsko načelništvo,
- č) župski (okružni) tehnički odbor i zbor društvenih načelnika,
- d) savezno načelništvo,
- e) savezni tehnički odbor i zbor župskih načelnika,
- f) svi otseci, koji su podređeni tim organima.

Tehnički organi su u sokolskoj organizaciji u pogledu strogo tehničkih pitanja autonomni i jedino oni odlučuju u smislu zakona, statuta, pravilnika i poslovnika o stvarima, za koje treba posebna kvalifikacija, t. j. stručna prednjačka sprema.

U nadležnost tehničkih organa spadaju:

- a) pitanja uzgojnog sistema i uzgoja uopšte;
- b) pitanja uzgojne metode;
- c) pitanje organizacije uzgojnih organa;
- č) organizacija i vodstvo javnih nastupa;
- d) nadzor uzgojno-tehničkog rada;
- e) organizacija i vodstvo prednjačkih tečajeva.

Upravni organi moraju uvek i svuda nastojati da rade sporazumno

sa tehničkim organima, naročito pri osnivanju novih jedinica i pri sastavljanju proračuna. Tehnički organi moraju o svojem radu izveštavati upravne organe. Upravni organi dužni su, da uvek i svuda podupiru tehničke organe u njihovom radu i da se brinu za sredstva, koja su im potrebna pri uzgojnom radu.

Više jedinice organizacije moraju pri osnivanju nižih jedinica postupati uvek sa pristankom tehničkih organa.

SADRŽAJ

	Strana		Strana
Napomena	3	Sokolstvo, umetnost i znanost	29
Resolucija	5	Sokolstvo i socijalna pitanja	32
Naša zadaća — naš život	11	Sokolska štampa	33
Sokolstvo i Slovenstvo	14	Sokolski praznik	36
Sokolstvo, narod, država i politika	17	Sokolstvo i druge organizacije u narodu	38
Sokolstvo i žena	20	Sokolsko odlikovanje	39
Sokolstvo i vera	21	Organizacija okružja u župama	40
Sokolstvo i vojska	22	Uzgojna načela i uzgojne metode	41
Sokolstvo i škola	24	Odnos između tehničkih i upravnih organa	44
Sokolstvo i selo	26		

